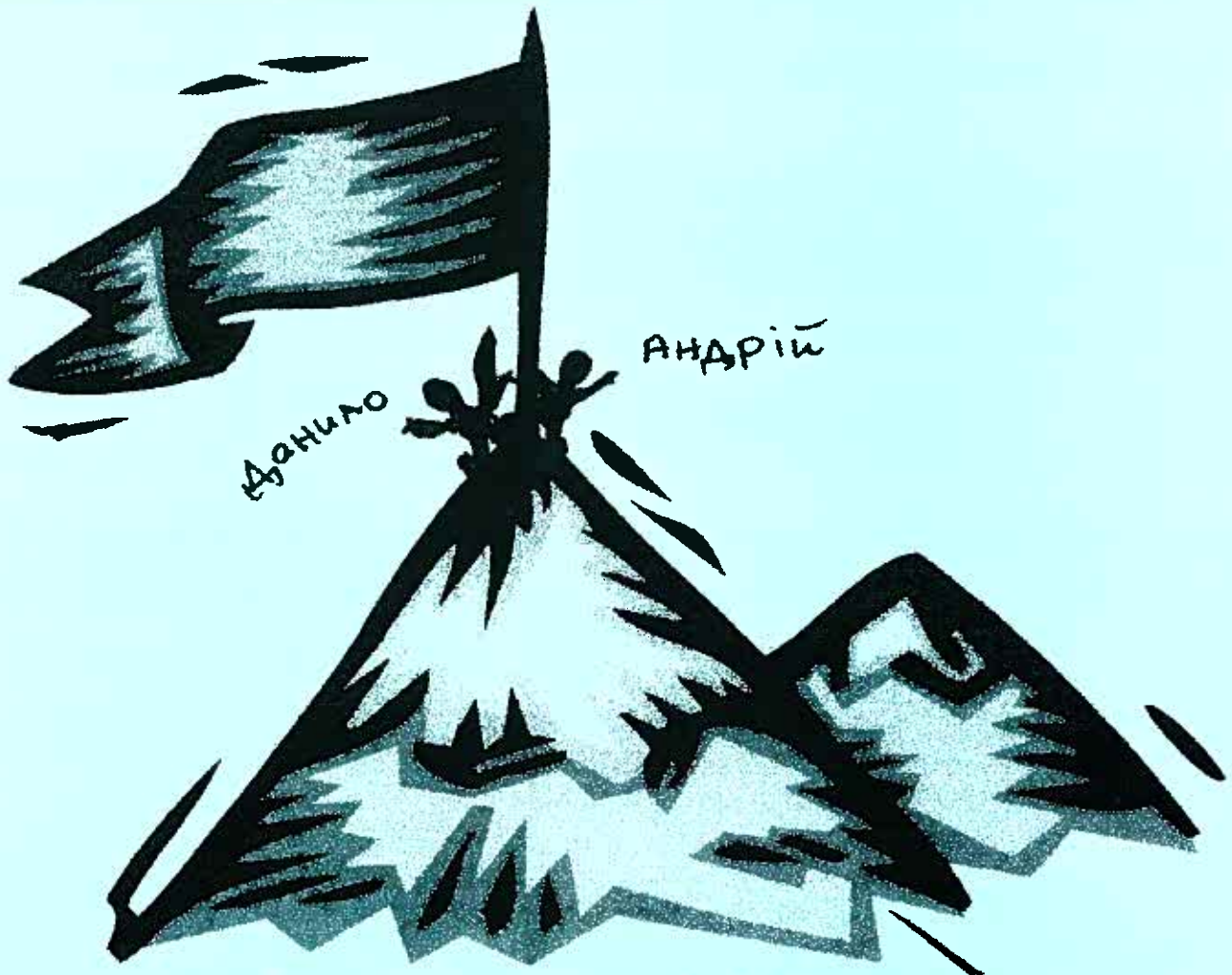

ГОТУЮТЬСЯ

Данило

Андрій

Гора Деналі (Mount McKinley)

ГОТУЮТЬСЯ Ч. 2004

З М І С Т

3	Мандрівка на верхів'я гори Деналі
6	Льодовики
7	Анатомія льодовика
8	Мрії
9	Підготовка до мандрівки на гору Деналі
10	Які твої мрії?
11	Підготовка до сповнення мрій
12	Гора Деналі (гра)
14	Орли
17	Експерименти
18	Білі ведмеді
20	Деякі жителі Аляски (гра)
22	Вмілості, Вігновігі
23	Гра дельфінів
24	Найвищі гори

Дорогі новачки, новаки, сестрички і братчики!

Сподіваємося, що ви гарно провели літо. Надіємося, що ви мали час трохи помріяти про свої бажання чи пляни.

У цьому числі "Готуйсь" ви прочитаєте про сповнення одної мрії братчиків Данила Даревича і Андрія Колоса з Торонта. У 2002 р. вони здобули гору Деналі, найвищу гору у Північній Америці.

Коли ви вертаєтеся до школи, це добра нагода подумати про підготовку до сповнення своїх мрій.

До сповнення деяких довгосяжних мрій, треба починати підготовлятися з молодю.

Бажаємо вам успіхів у вашому шкільному році.

Готуйсь!

Редакція

Редактор
Таня Джулинська

Мовний редактор
Орест Павлів

Ілюстратор
Маркіян Микитюк

Фотографії
Данило Даревич і Андрій Колос

Макетування
і цифрове зображення
Люда Павлів

Щира подяка за поміч
Данилові Даревичеві,
Андрієві Колосові,
Оксані Закидальській,
Христі Ковальській,
Христі Желтвай,
Галині Юник.

Використано інформації й
ілюстрації з книжок:

Inside Passage, A Naturalists Notebook,
Alaska Natural History Association, 2000

Zoobooks: Bears, Zoobooks: Eagles,
Wildlife Education, Ltd.

Games Magazine, Giant Book of Games
New York 1/96

"Готуйсь"

журнал пластового новацтва,
видає "Пластове Видавництво
ЗСА-Канада".

Річна передплата: \$25 амер.
Ціна одного числа: \$4.50 амер.

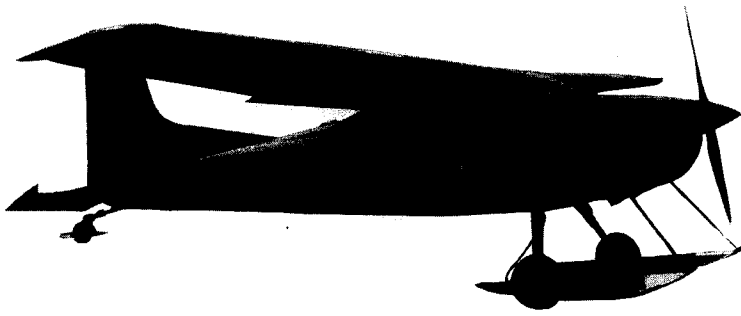
Адреса адміністрації:
Notuys
2199 Bloor Street West,
Toronto ON M6S 1N2, Canada
Факс: 416-763-0185

Адреса "Готуйсь" в ЗСА:
144 Second Avenue,
New York NY 10003, USA

Виготовлено на системі
PC 1.2 GHz/QuarkXpress 4.1,
Adobe Photoshop 6.0, Adobe Illustrator 9.0,
Adobe Streamline 4.0

Видруковано заходами
The Basilian Press, Toronto, Ontario, Canada

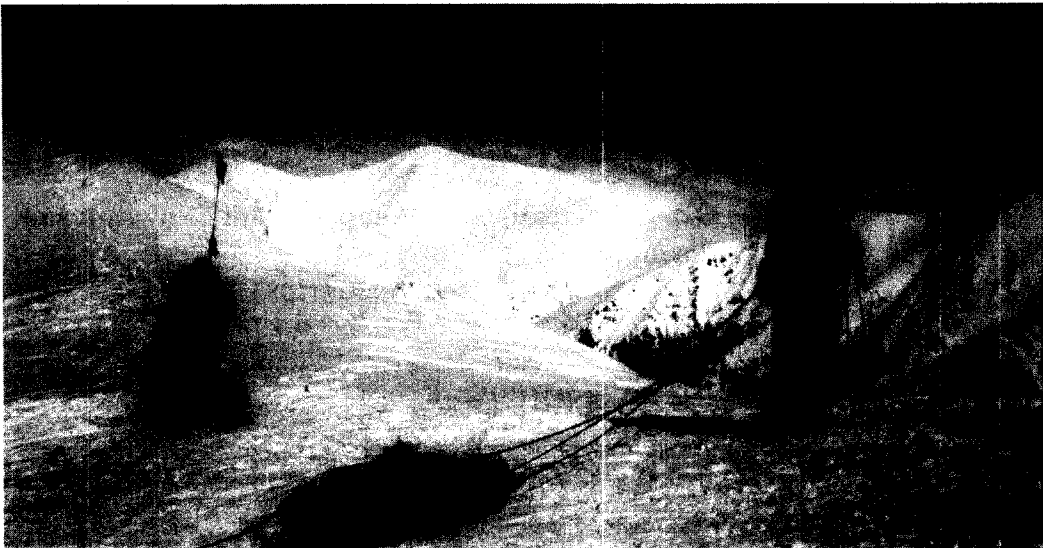
число 483

Літак, який віз Данила і Андрія з містечка Талкітна на льодовик Кагільтна. Місце осідку є на висоті 7100 стіп (2 165 м.).

Система осягнення верхів'я була така:

Андрій і Данило несли частину своїх речей до певного місця, поверталися, спали, тоді несли решту речей, переносили їх або на місце, або далі вгору – і так поступово просувалися на верхів'я. Ішли разом зв'язані. Якщо б один впав у щілину, другий міг би його стримати.

Вага виряду

Обидва альпіністи мали по 60 фунтів (27 кг.) виряду в наплечниках і 75 ф. (34 кг.) на санках, не враховуючи лещат і одягу на собі.

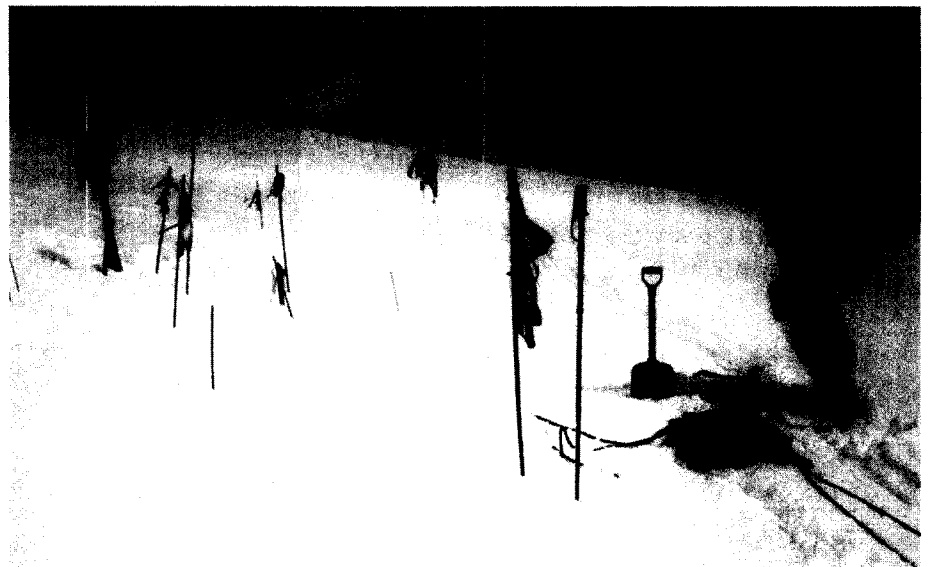

Харчі

Кожне снідання, обід і вечеря були заздалегідь виміряні. На сніданок доливали гарячу воду до каші у пластикових торбах. Обід – горп. На вечерю готували – кус-кус, риж або бараболло зі зупою, клюски, м'ясо і сир (vacuum packed), пудінг. Крім цього, мали два "Power Bars" на день. Для пиття — топили сніг. Мали харчів на 30 днів. Треба було дбати про запас, бо могли довше йти або чекати.

Сховки і позначення

Харчі треба було закопувати у сховки (caches) тому, що вітер міг замести або птахи могли їх роздзьобати. Сховки мусіли бути біля 1м. Вглиблення були позначені паличками 1.5-2м. висоти із кольоровими стрічками.

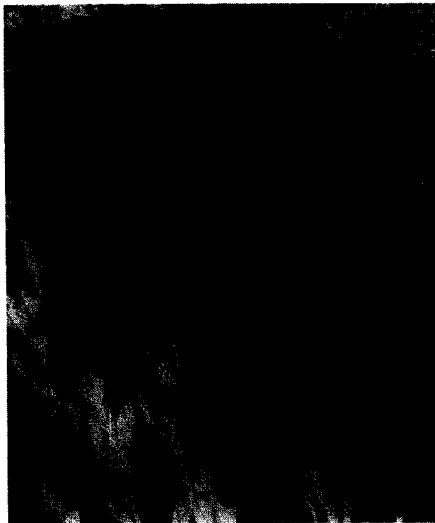

Довкола шатра треба було будувати огорожі зі снігу, для охорони від вітру. Якщо шатро западеться, треба було вміти збудувати схоронище зі снігу.

“Табір” на висоті 17,000 стіп (5 180 м.) Звідти Андрій і Данило почали свій останній штурм на верхів’я гори. Тут люди залишають свої шатра і деякий виряд. Андрій і Данило мали щастя, що погода у тому часі була чудова.

Андрій у шатрі.

Тріщини

Льодовики Деналі покриті великими тріщинами (crevasses). Сніги, що випадають впродовж усього року, прикривають ці тріщини і їх часто важко розпізнати.

Захворіння

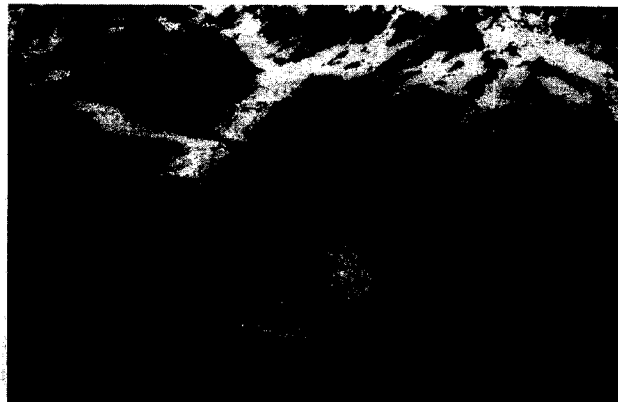
На великих висотах у повітрі є значно менше кисню і він не доходить до мозку тому людина може захворіти. На висоті 14,000 стіп (4 270 м.) Андрій і Данило просиділи 4 дні, щоб привикнути до браку кисню – щоб акліматизуватися. Небезпечно йти далі вгору, поки цього не зробиш.

Вид на гору Форакеріз верху Деналі

Льодовики

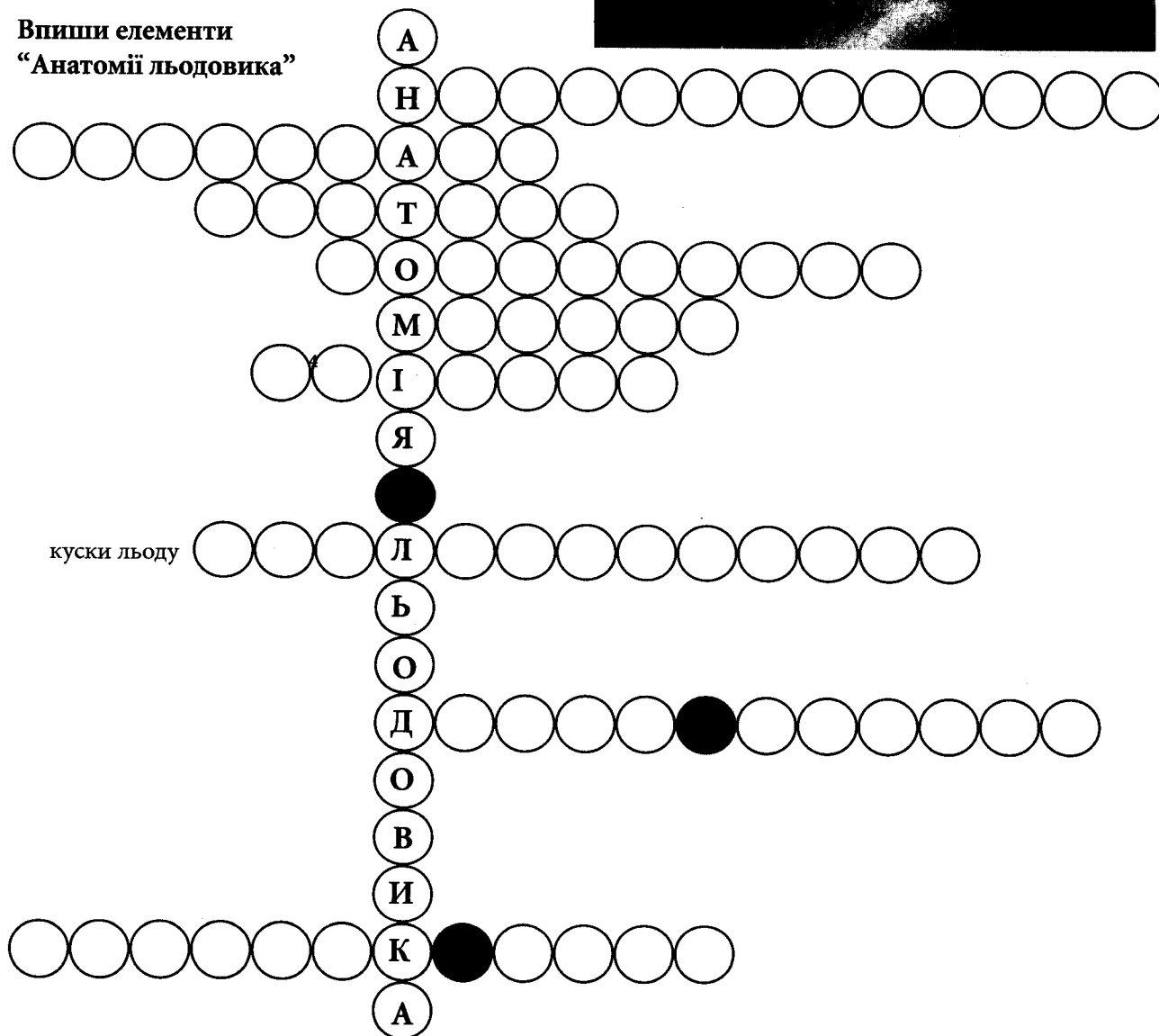
В Алясці є більше льоду як у будь якій країні світу, де живуть люди. Три відсотки землі всієї Аляски, тобто 20,000 квадратних миль (51 600 квадратних кілометрів), вкриті льодом. Це більший простір від всієї Швейцарії.

Льодовик може виглядати як льодова ріка, або як льодові поля.

Впиши елементи
“Анатомії льодовика”

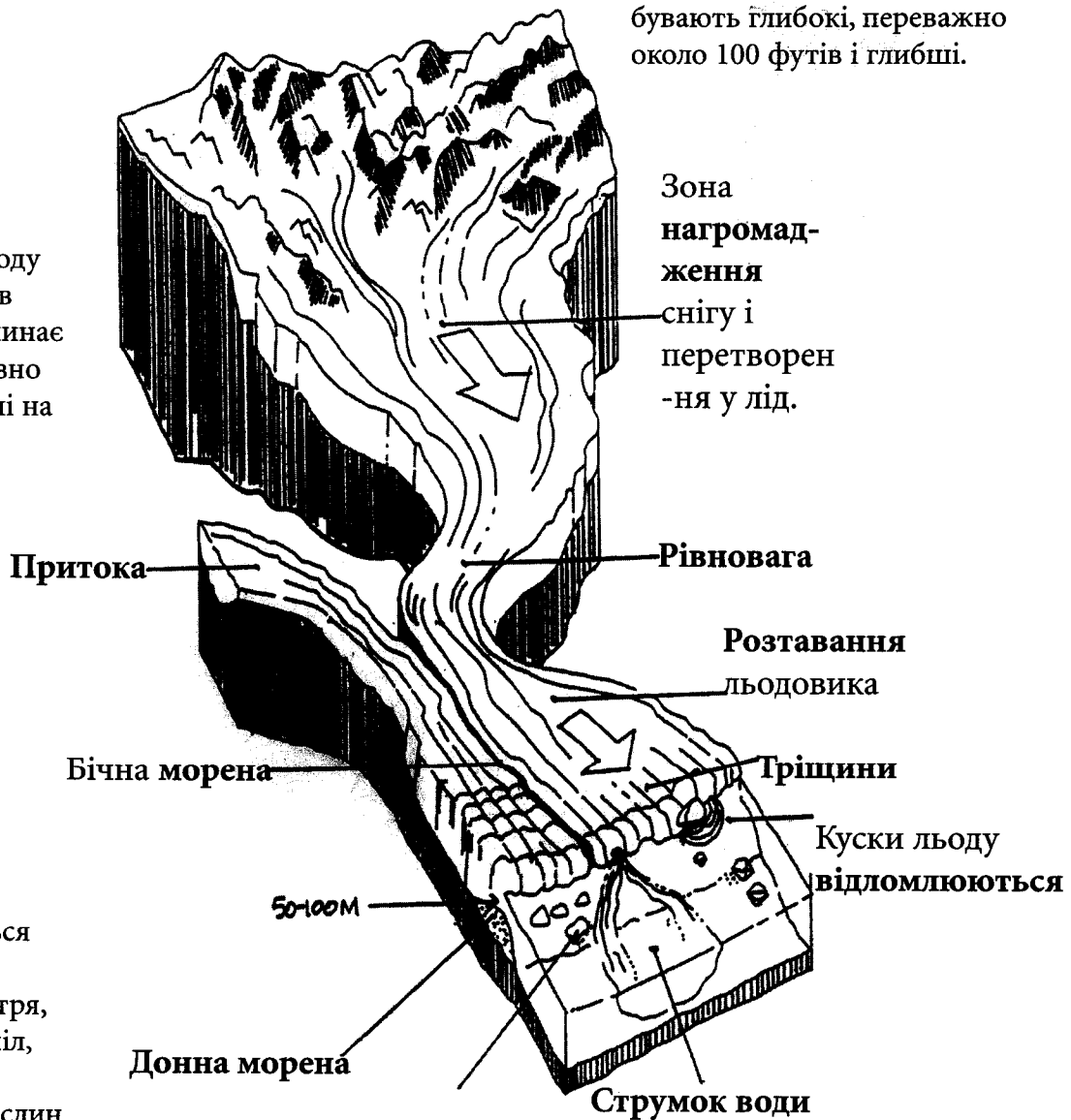

Анатомія льодовика

Льодовики творяться у дуже холодних частинах світу, головню в горах, де вітри заносять тепле, вологе повітря і пару. Вода перетворюється на сніжинки і часто випадає сніг. А літо дуже коротке і сніги не тануть. З року в рік збираються високі кучугури снігу і під тиском своєї ваги, сніги перетворюються у льоди.

Коли лід рухається, він зустрічає гострі скали, яких не може розбити і тоді у горах творяться тріщини, які стають дуже небезпечними для мандрівників. Тріщини бувають глибокі, переважно около 100 футів і глибші.

Коли товщина льоду досягає 100 метрів (328 стіп), лід починає рухатися, приблизно на два або три інчі на день.

Всі льодовики повільно рухаються і втягують у себе різний пил з повітря, вулканічний попід, камінці зі скал, насіння різних рослин тощо. Все це стікає з льодом і з боків або при долині льодовика творяться морени.

Частина льоду топиться, головню від теплих вітрів, радше як від соняшного тепла. Вода спливає вниз і часто при долинах льодовиків видно струмки води і всяке сміття, що було в льоду.

Мрії Впродовж декількох років братчики Андрій Колос і Данило Даревич мріяли – здобути високі шпилі гір. Здобуття верхів'я гори Деналі, було першим кроком у сповненні їхніх мрій.

Думки братчика Данила Даревича.

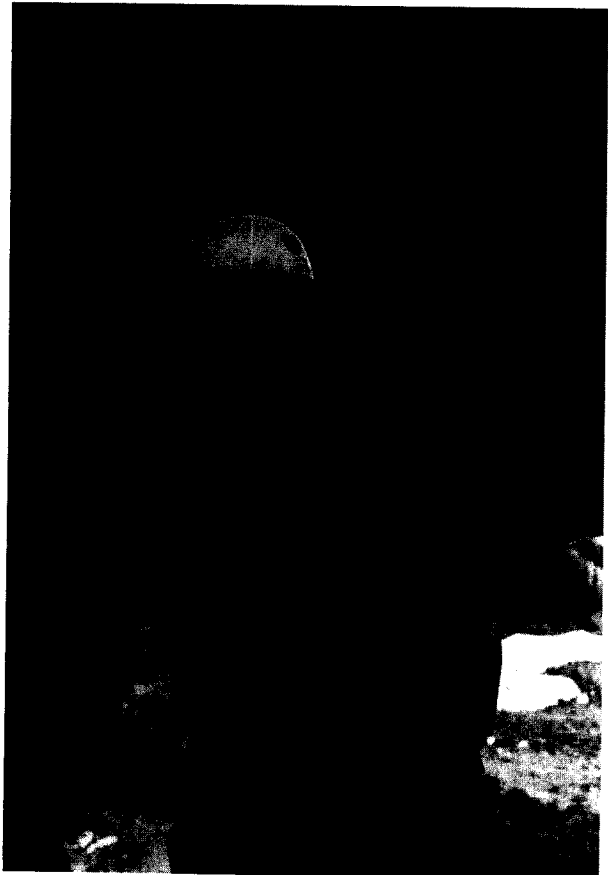
Коли спитали славного альпініста Джорда Мольорі, чому він здобував гору Еверест, він відповів, “Щоб боротися і зрозуміти.”

Я бажав здобути гору Деналі, найвищий шпиль у Північній Америці, щоб побачити неймовірну красу панорами льодовиків довкруги, побачити могутність Божого творіння, природи світу, і одночасно перевірити себе, тобто побачити які мої фізичні сили та скільки я маю завзяття і сильної волі. Можливо, що я також краще зрозумію свою роль у Божому пляні, тобто, як я зможу найкраще вживати свої таланти.

Думки братчика Андрія Колоса.

Дуже важливо мати власні мрії, бо треба мати певну ціль до якої ти можеш прямувати. Без цілі, людина йде вперед, але сама не знає куди. Щоб здійснити свої мрії, добре мати “поступенні цілі”, які допомагають тобі оцінити твою готовність до “наступного кроку”. І так, кожний крок є сам по собі досягненням і штовхає людину ближче до її мрій.

Треба пам'ятати, що за перший раз важко здійснити свої цілі. Із кожної спроби є відповідна наука яка готова тебе дечого навчити. Тільки треба добре вивчити усі помилки першої спроби і краще приготувитися до наступної спроби. Чому я здобуваю шпилі гір – щоб побачити нове довкілля, нові краєвиди і навчитися чогось про себе самого.

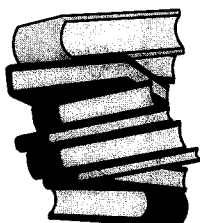
Підготовка до мандрівки на гору Деналі

Перед конкретною підготовкою до мандрівки на гору Деналі треба було здобути знання: як там дістатися, які обставини – чого сподіватися: скільки снігу, скільки льоду, тріщин, яка там погода, які можливі небезпеки, який виряд потрібний, який харч відповідний, яка можлива комунікація тощо.

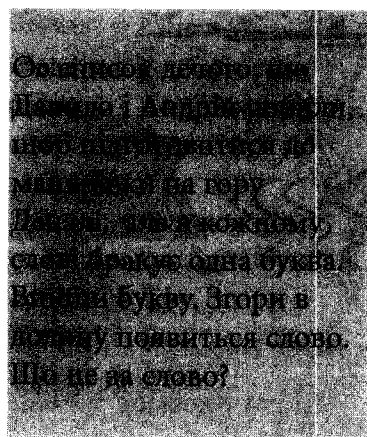
Підготовка

Андрій Колос
Щоб фізично приготувитися, я почав серйозно займатися руханкою. Ходив на прогулянки взимку, здобував т.зв. домашні скали, ходив у гори Адирондаку та у Білі Гори, щоб випробовувати свій виряд і свої вміння. Читав я спогади інших людей про Деналі і ментально приготувався до всього, що могло мене чекати.

Данило Даревич

Я сам часто мандрував по різних горах у Канаді, у ЗСА і в Україні. Я зустрічав людей, які боролися із труднощами, були втомлені, голодні, непевні своїх сил, але змагалися, щоб здобути свою мету і знаходили неймовірне вдоволення, коли доходили до вершин.

...	лянували
мр ...	яли
ман ...	рували
ор ...	анізували транспорт
р ...	били руханку
чи ...	али
таб ...	рували
здобу ...	али домашні скали
...	упували виряд
готув ...	ли харчі

Які твої мрії?

А

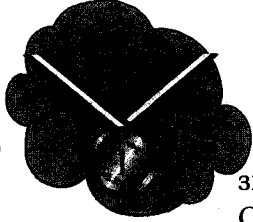
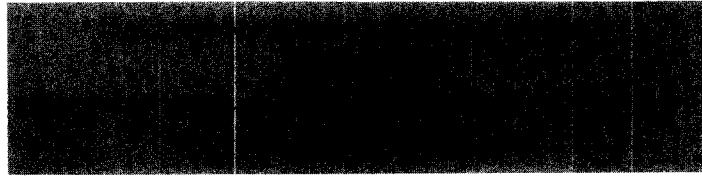
доглядати і лікувати звірят

Кожний бажає щось здобути, десь поїхати, кимось стати.

Деякі мрії, чи бажання відносяться до короткого часу, наприклад – до наступного року.

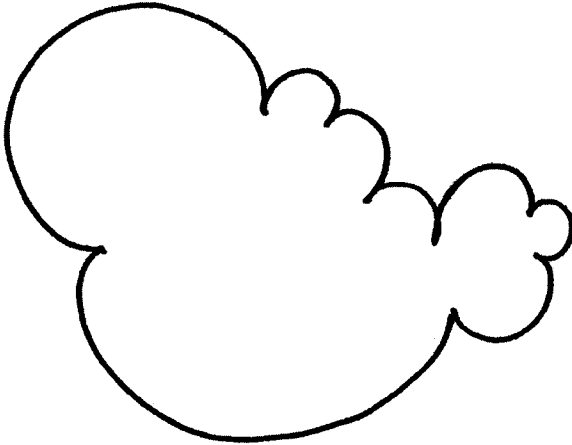
Інші мрії є на довшу мету – коли виростеш.

Для того, щоб стати чи здобути те, що ти б бажав чи бажала – конечною є належна підготовка.

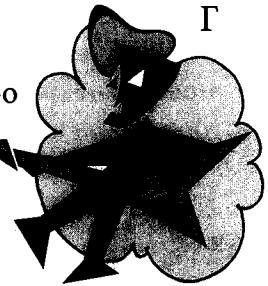
Б

змагатися на Олімпіяді

Г

стати музикантом, відомою співачкою або славним скрипалем

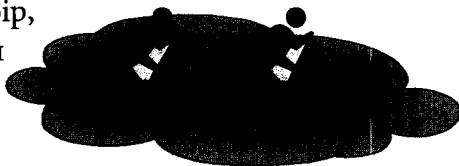
Г

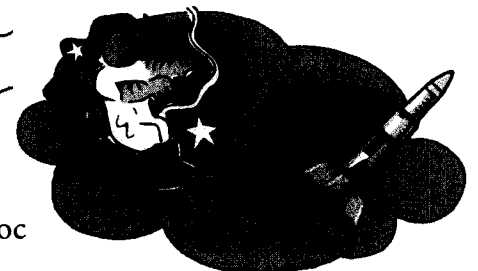
поїхати на табір, де треба вміти плавати

Ю

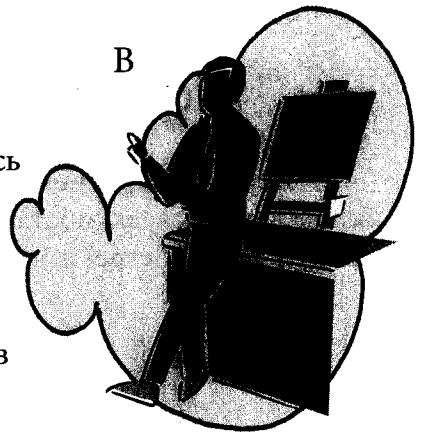
Д

літати у космос

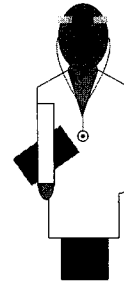

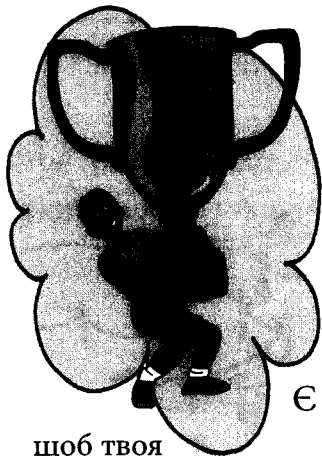
здобути кращі оцінки в школі

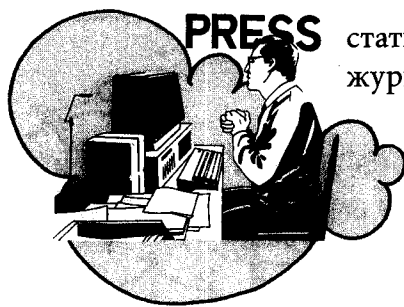
В

стати учителем, медсестрою або лікарем

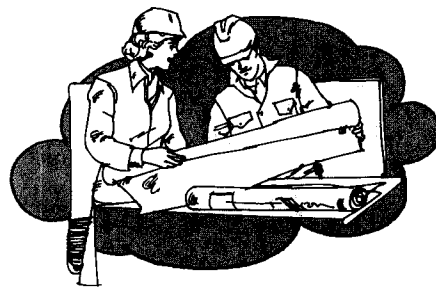

щоб твоя
футбольна
дружина виграла
чашу у фінальних
змаганнях,

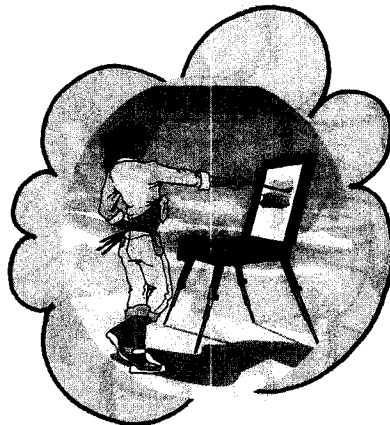
PRESS стати
журналістом

Ж

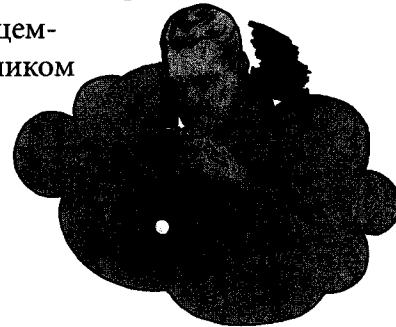
стати
науковцем-
дослідником

З

И

стати
малярем

Підготовка

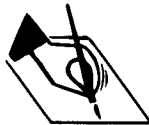
1

здобувай добрі оцінки у
школі, іди в університет, будь
у доброму фізичному стані

2

добре вчися, іди в університет,
всім цікавля: їдь на табори, бери
участь у різних клубах у школі,
багато читай і пиши

3

ходи на лекції плавання
і багато вправляй

4

добре вчися, іди в університет,
доглядай своїх звірят вдома

старанно виконуй
шкільне завдання і
добре висипляйся

5

6

добре вчися, іди в
університет, будь
братчиком або
сестричкою, щоб
набувати досвіду
допомагати людям

7

тренінги і позитивно заохочуй
інших членів дружини

корисно харчуйся,
добре висипляйся,
ходи на всі

8

довгі роки бери
лекції музики і
багато вправляй

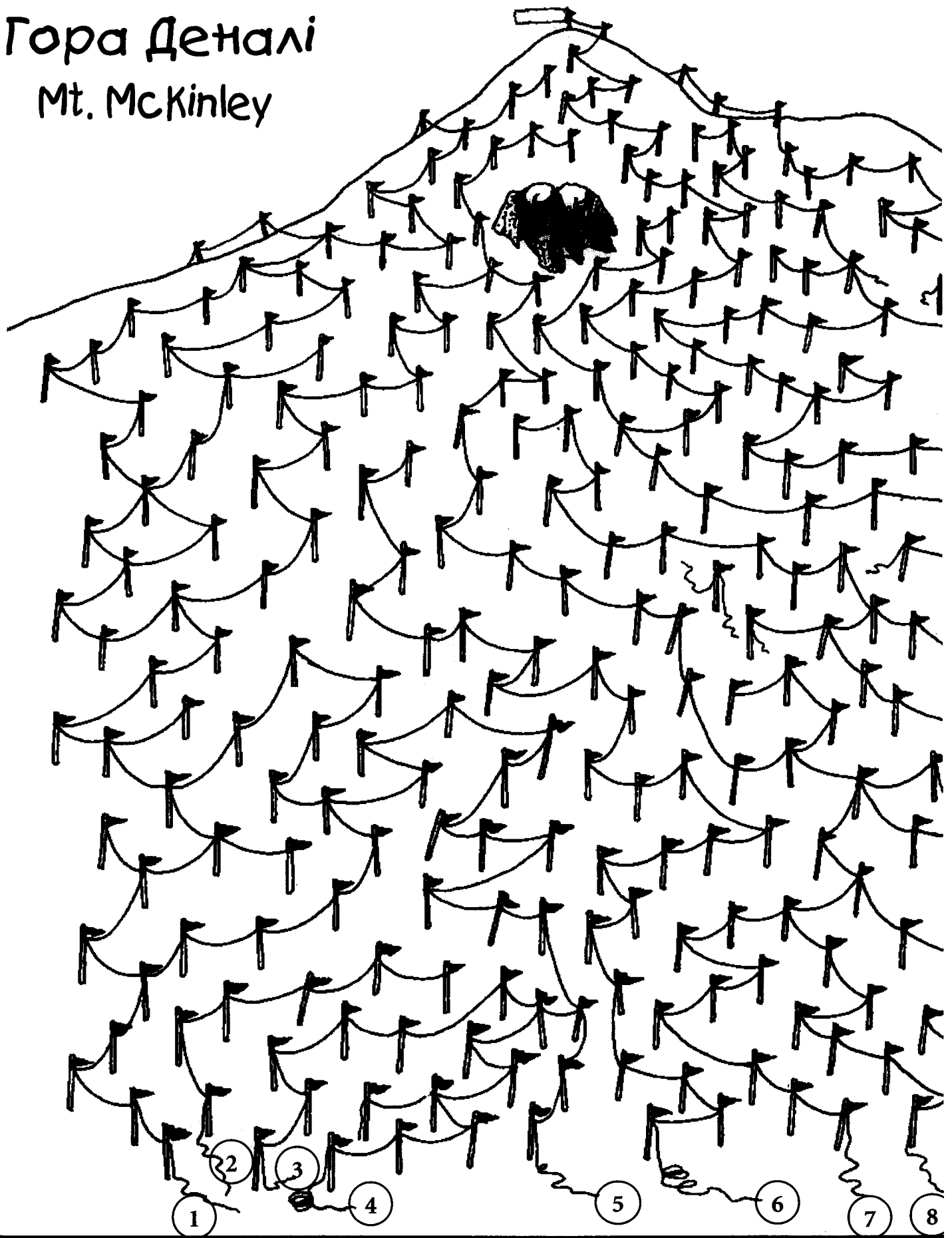
9

дбай про своє здоров'я і довго
тренуй своє тіло у вибраному
виді спорту

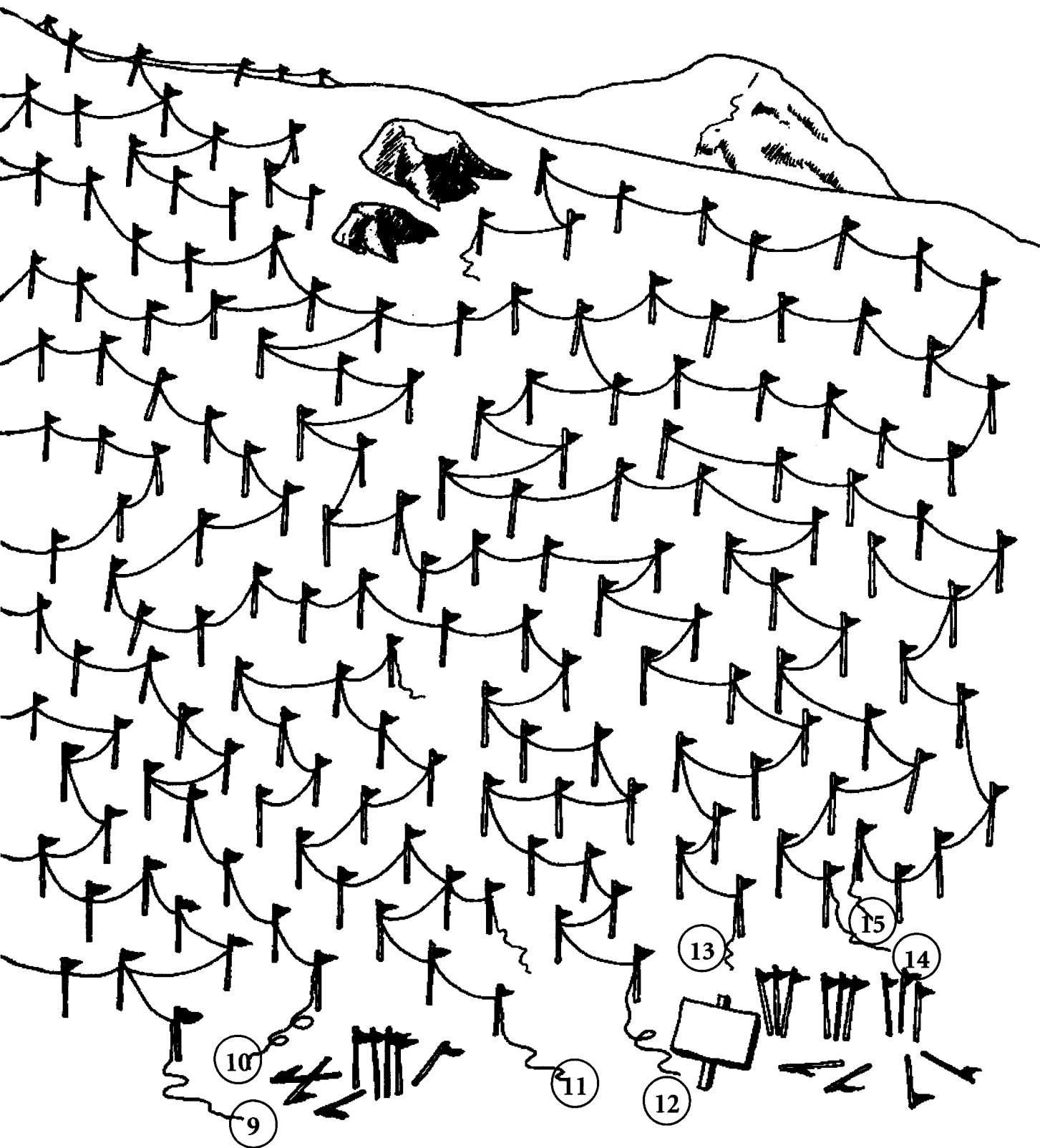

Гора Деналі

Mt. McKinley

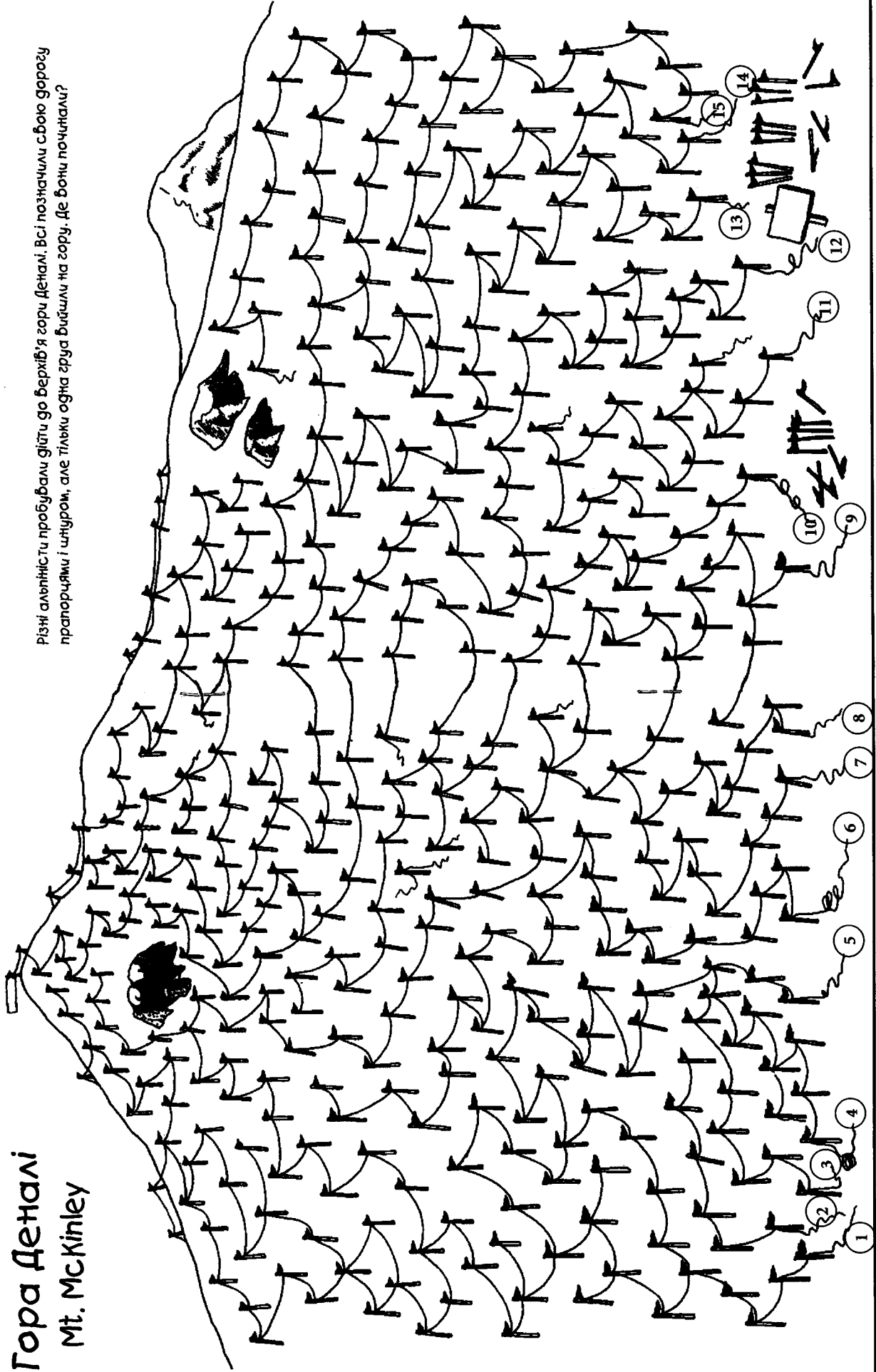
Різні альпіністи пробували дійти до верхів'я гори Деналі. Всі позначили свою дорогу прапорцями і шнуром, але тільки одна група вийшла на гору. Де вони починали?

Гора Деналі

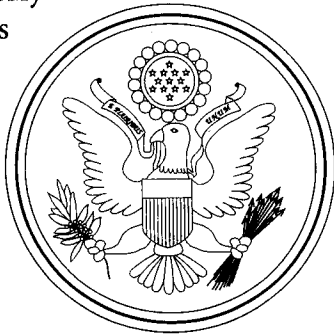
Mt. McKinley

Різні альпіністи пробували сісти до верхів'я гори Деналі. Всі позначили свою дорогу прапорцями і штурмом, але тільки одна група вийшла на гору, де вони почлиали?

Орли

Американський символ -- Білоголовий орлан, по англійському bald eagle, а по латинському haliaeetus leucocephalus.

Люди знають 59 різних родів орлів. Для багатьох людей орел уособлює силу і честь (honor). Пластуни прийняли орла, скоба за свій символ.

Основоположники З'єднаних Штатів Америки обрали орла, якого звать білоголовий орлан, як свого національного птаха. Він живе тільки у Північній Америці, а головню на Алясці.

Орлятко — це відзнака приналежності до Пласту в новацтві.

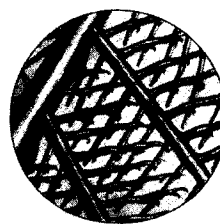
Пластовий символ — Скоб білохвостий, по латинському pandion haliaetus .

Білоголовий орлан — це великий орел, його крила мають приблизно 2.5 метрів (8 стіп) довжини.

За формою і своєю будовою всі орли подібні. Тіло орла дуже легке, але сильне.

Кожне крило має повний пір'їн, але разом вони важать всього 21 унцію. Зуби важать менше, як

Кості орла, як у всіх літаючих птахів — порожні всередині. Кістяк білоголового орлана важить 2 фунти. М'язи у крилах становлять половину ваги орла.

Кожне перо скріплене 350,000-ми малесеньких гачків, тому воно таке міцне.

Орли будують свої гнізда високо, переважно на вершках високих дерев.

Орли чудово літають. Пересічна швидкість лету є 30 до 40 миль на годину. Коли вони злітають вниз, — їхня швидкість може сягати 100 миль на годину (160 км./год.)

Батьки годують малих орлят кусочками м'яса. Малі орлята починають літати, коли мають приблизно 70 днів

Білоголовий орлан найрадіше ловить рибу він літає низько над водою і хапає рибу, коли вона пливе близько поверхні

Вони їдять м'ясо різних тварин, на яких полкють: рибу, миші, хробаки, навіть мухи тощо.

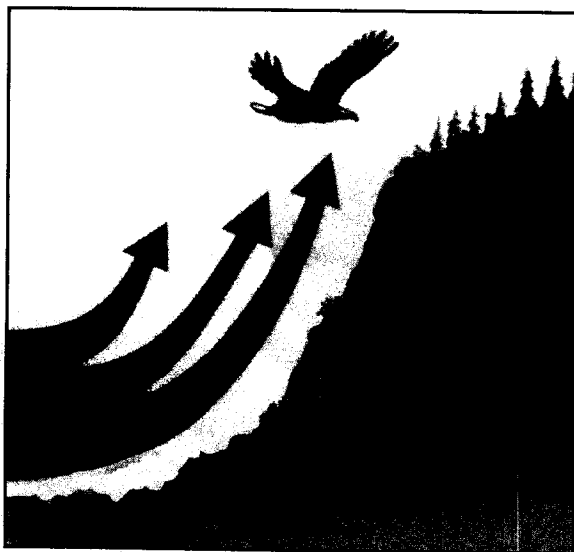
Білоголові орли мають свою особливу великою швидкістю — два рази сильніше ніж куля рушниці.

Орли їдять: 21,11,2,24 * 17,11,29,12 * 26,21,19,2,1,15,11 * 17,24,26,11 *

Орел може сильніше рухати крилами злітаючи вниз (1) і тим самим його рух, чи злітання вниз є багато швидшим, як рух вгору. (2).

Щоб заощаджувати силу, орли користуються рухом повітря.

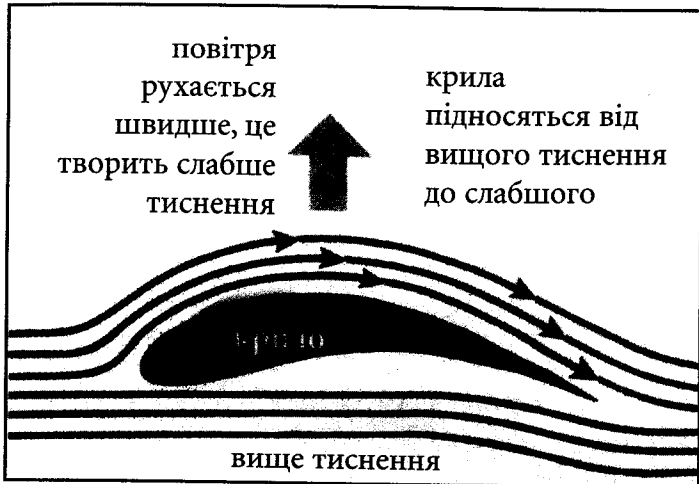

Коли вітер дує і натрапляє на гору, — струм повітря підходить вгору вздовж узбіччя гори. Орел немов прилягає до цього струму і ця струя повітря підносить його. (Див. Рисунок.)

Коли сонце нагріє землю, тепле повітря підходить вгору і творить своєрідний струм. Орли часом використовують ці струмені(1) і повітря підносить їх вгору (2) до висоти (3). Часом ця висота сягає трьох миль (5 км.)

Експерименти

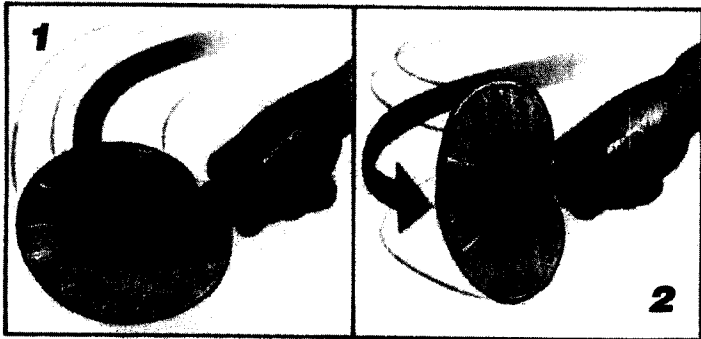

Коли повітря рухається швидше, це створює слабше тиснення від тиснення під крилами де є вище тиснення і крила підносяться. (Дивись рисунок.)

Експеримент 1

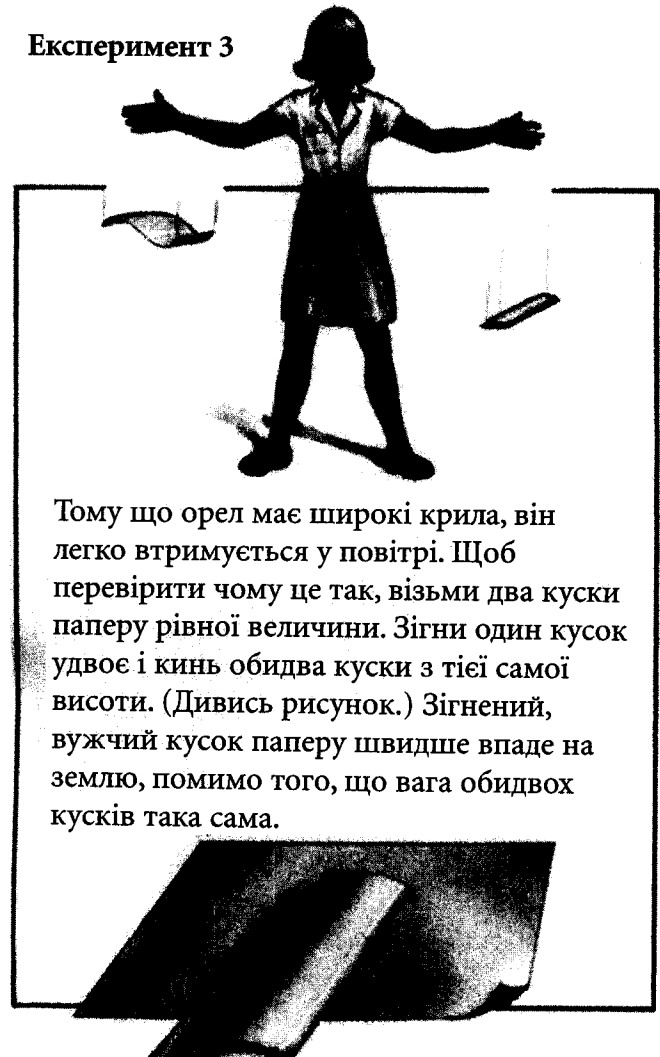
Легко зрозуміти, як орел літає. Повітря, що пливе понад його крилами — підносить його вгору. Щоб краще зрозуміти, візьми кусок паперу і тримай його, як показано на рисунку. Легко подмухай на поверхню паперу. Другий кінець почне підноситися вгору. Як подмухаєш сильніше, папір піднесеться вище. Так само стається із крилами орла.

Експеримент 2

Щоб перевірити, як орел контролює свою швидкість, візьми вахляр і порухай його із двох позицій, як подано на рисунку. Побачиш, що легше рухати вахляр у першій позиції ніж у другій. Так само орел може летіти швидше або повільніше, залежно від позиції його крил. Якщо орел хоче летіти швидко, він наставляє край своїх крил у напрямі вітру. (Подібно, як вахляр на рисунку (1).) Якщо орел хоче сповільнити свій лет, — він наставляє поверхню крил проти вітру. (Вахляр (2).)

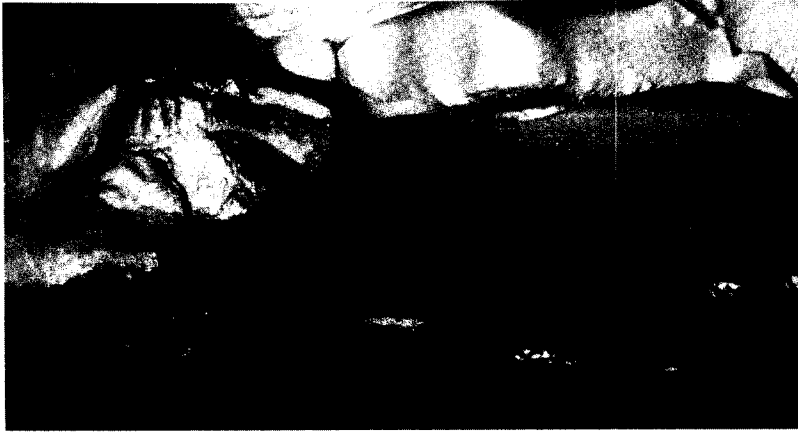
Експеримент 3

Тому що орел має широкі крила, він легко втримується у повітрі. Щоб перевірити чому це так, візьми два куски паперу рівної величини. Зігни один кусок удвоє і кинь обидва куски з тієї самої висоти. (Дивись рисунок.) Зігнений, вужчий кусок паперу швидше впаде на землю, помімо того, що вага обидвох кусків така сама.

Білі ведмеді

Білі ведмеді живуть на північному полюсі світу, на півночі Аляски (ЗСА), Канади, Росії і Норвегії. Білі ведмеді тепер загрожені, тобто вони можуть вимерти і науковці стараються їм допомогти.

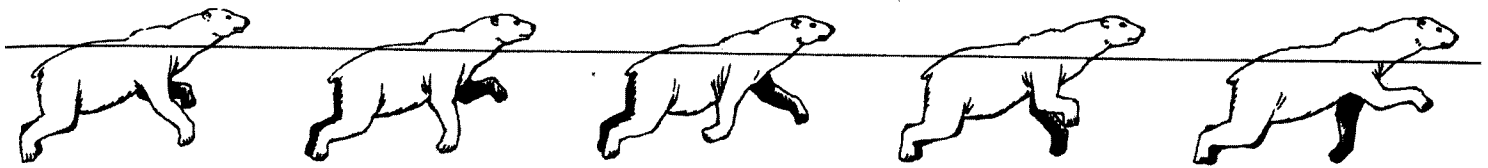

Тому, що білі ведмеді ходять по льоду, вони мають верству товстої шкіри на своїх лапах. Шерсть білого ведмеда немає кольору. Кожна волосинка є порожня! Світло сонця відбивається від шерсті і тому ведмідь виглядає білий, але його шкіра є чорною.

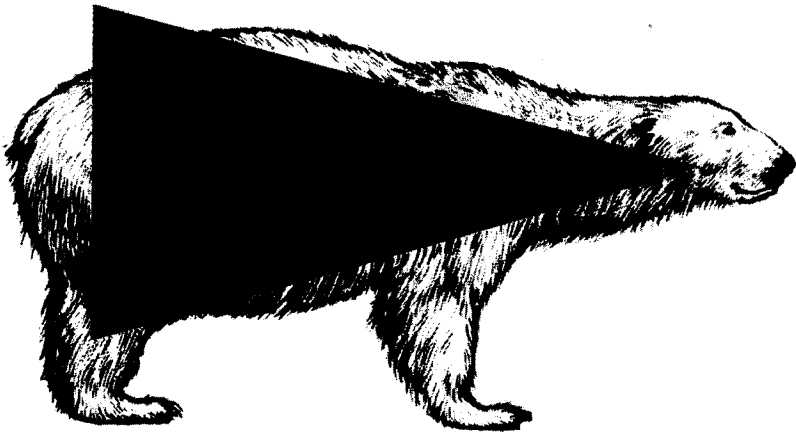
Ультра-фіолетне проміння світла просякає кожну волосинку і чорна шкіра сприймає це проміння. У цей спосіб ведмідь гріється. Він має свою солярну систему ogrівання.

Білі ведмеді є дуже добрими мисливцями. Їхній улюблений харч є тюлені.

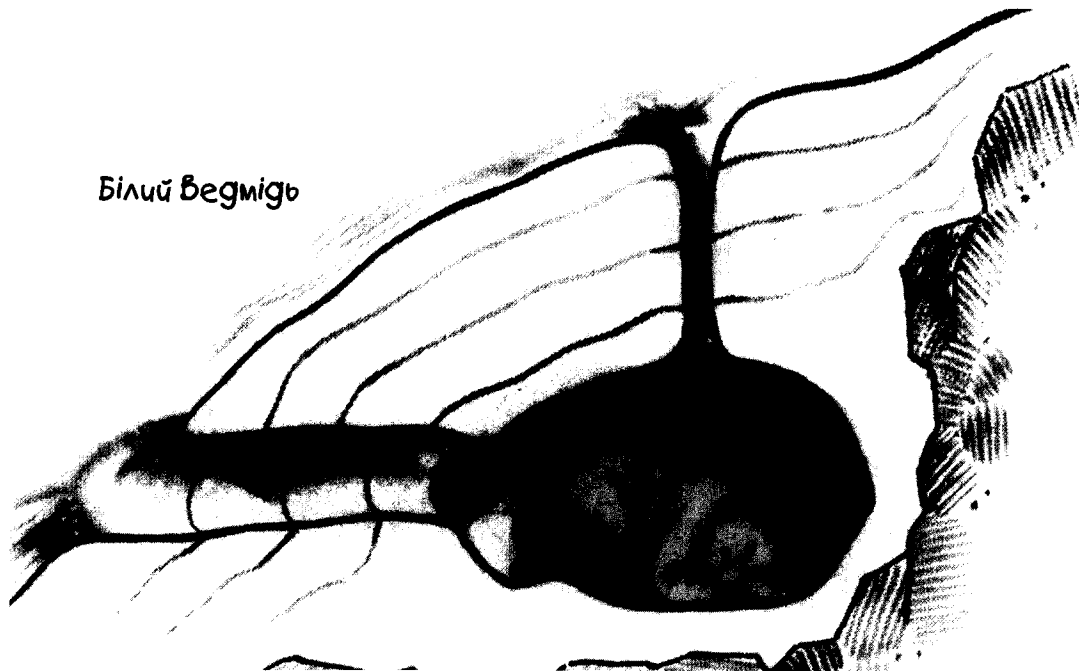
Всі ведмеді вміють плавати, але білий ведмідь плаває найкраще – около 6 миль на годину. Він може плисти 60 миль без зупинки.

Його будова – мала голова і великий тулуб – надаються до швидкого плавання, бо голова пробиває воду, подібно, як ніс корабля.

Лапа надається до плавання – перетинчаста, тобто пальці не є відокремлені так як людські.

Білий ведмідь

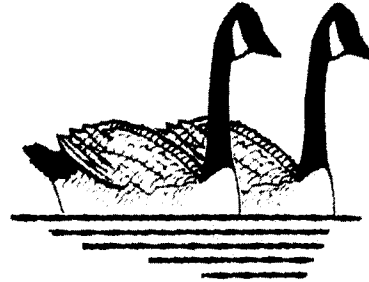
Біла ведмедиця викопує тунель і яму в снігу для малих ведмежат. Тепло з ведмедиці ogrіває яму. Часом ведмедиця пробиває дірку для допливу свіжого повітря. (Дивись рисунок.)

Деякі жителі Аляски

Тотеми

Впоперек впиши імена тварин, що відповідають описам.
Зтори вдовину починаючи від числа 1 створиться ім'я орла,
який живе тільки у північній Америці, головню на Алясці.
Як цей орел називається?

Гуси (Vancouver
Canada Goose)

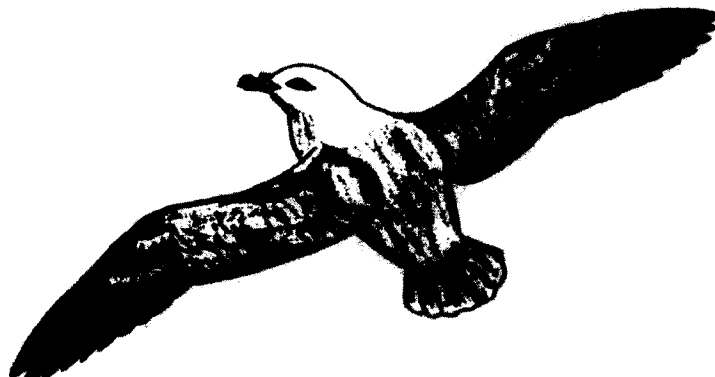
1. Будує тами на ріках
2. Любить зближатися до човнів, — дуже інтелегентне сотворіння
3. Мають довгі чорні шиї
4. На землі може обернути свої задні плавці і може ними ходити
5. Смачна риба, популярний харч у Північній Америці
6. Літає понад водами великих озер або над узбережжями морів
7. Живе у водах океанів, їхня величина – розміру великого автобуса
8. Мистецькі твори тубільців Аляски (індіанців)
9. Репрезентує тубільців Аляски (індіанців)
10. Влітку живе біля малих озер, видає дуже оригінальний звук/переклик

(Емблема)

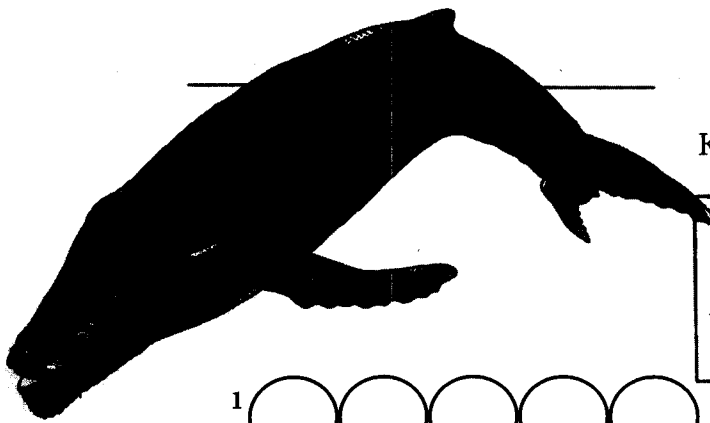
Дельфін

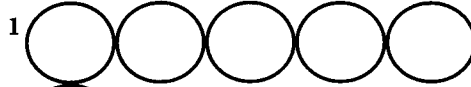
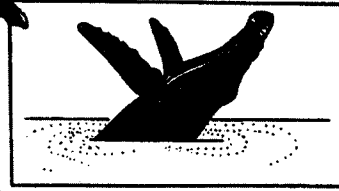
Мева — чайка

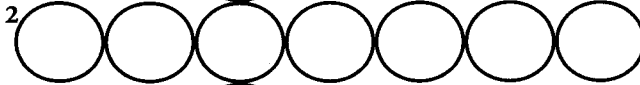
Морський лев

Кит (humpback whale)

И

О

О

Й

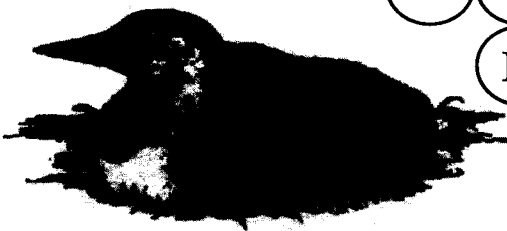
Р

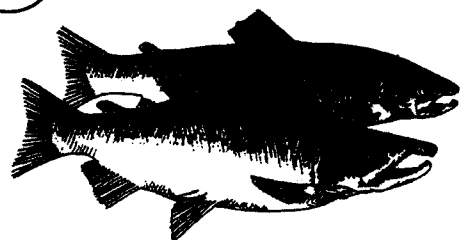
Н

Бобер

Гагара (red-throated loon)

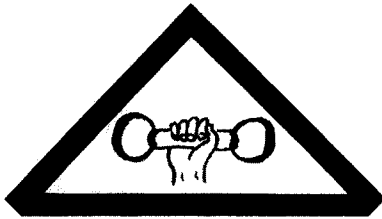

Лосось

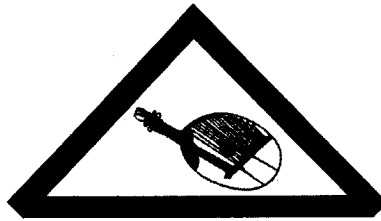
Новацькі вмiлостi це дуже добра пiдготовка до сповнення мрiй.

Вмiлостi дають нагоду новакам i новачкам пiзнати рiзні теми, здобути знання, перевiрити свої зацікавлення i набути практику у рiзних дiлянках.

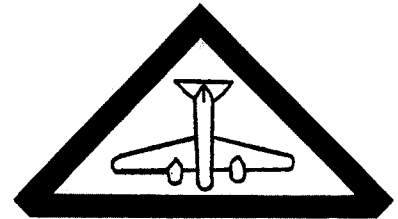
Ось деякі приклади:

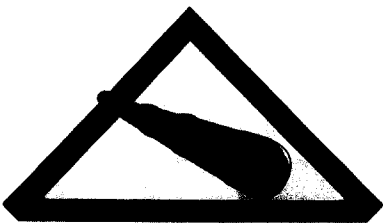
атлет

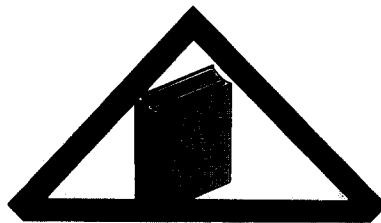
боянове внуча

литун

дослiдник

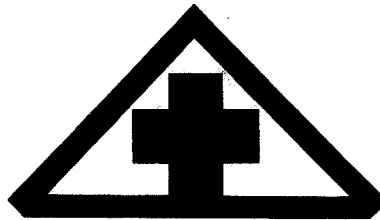
читач

танцюристка

наколесник

санiтар

золоте перо

зореплавець

Вiдповiдi

ст. 3 трiщини в льодовику, снiговiї, сильнi вiтри, дуже холодна температура, низькi хмари, у повітрі мало кисню

ст. 9 пiдготовка

ст. 10 i 11: А4, Б9, В6, Г8, Г5, Д3, Е1, Є7, Ж2, З1

ст. 12 – ч.12

22

ст. 15. рибу, мишi, хробаки, мухи

ст. 20 бiлоголовий орлан

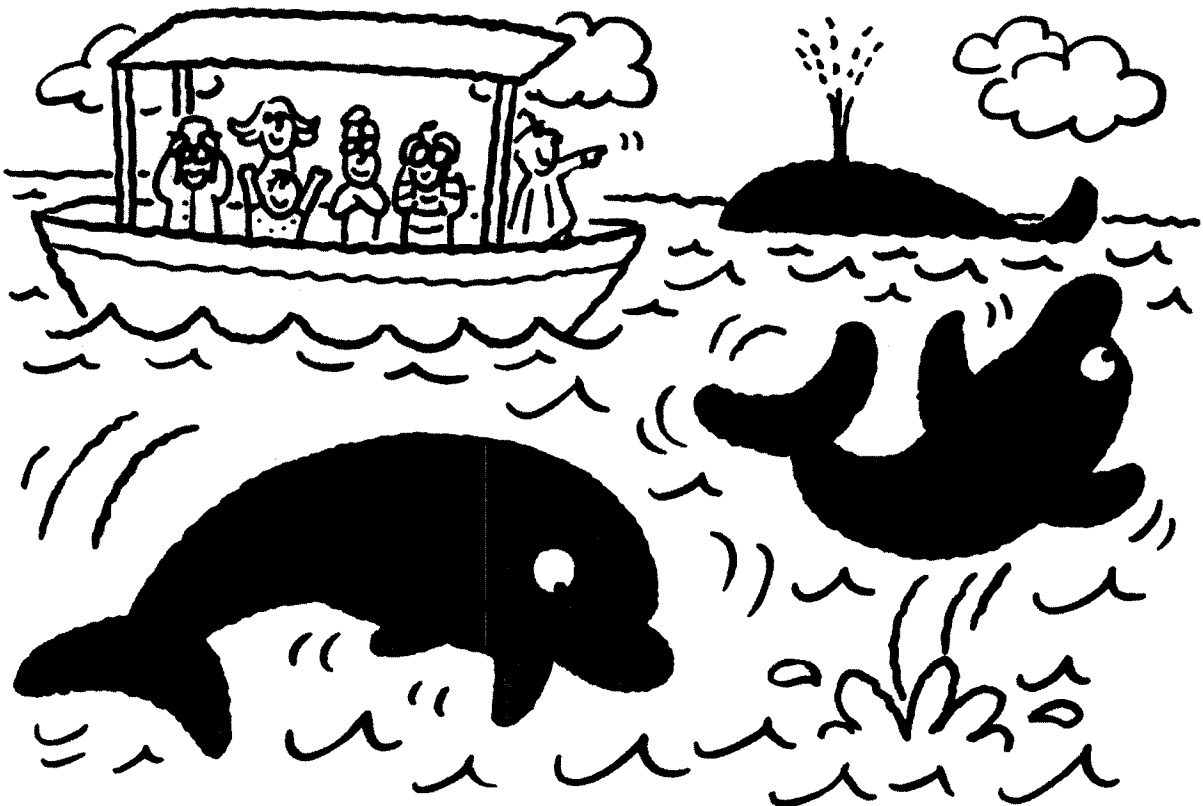
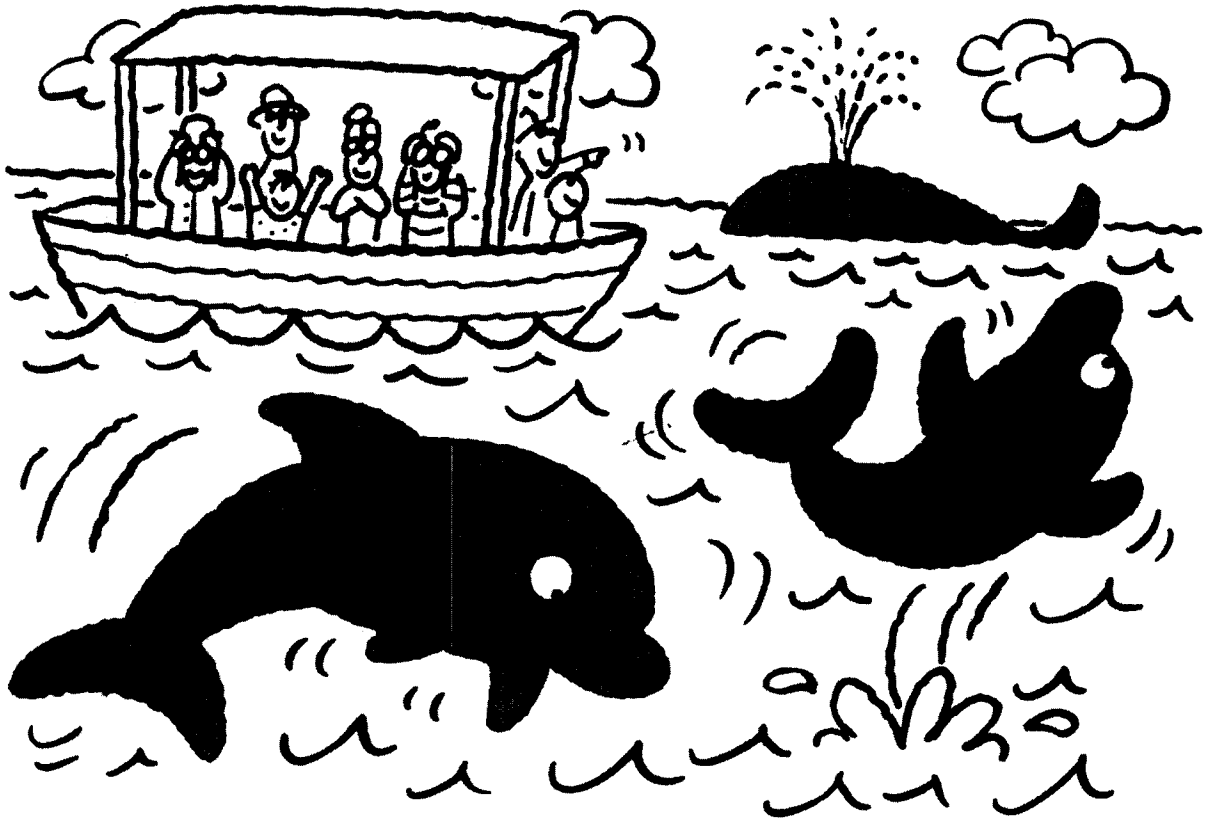
ст. 21 – 1. бобер, 2. дельфiн, 3. гуси, 4. морський лев, 5. лосось, 6. мевa, 7. кит, 8. тотемi, 9. емблема, 10. гагара

ст. 23

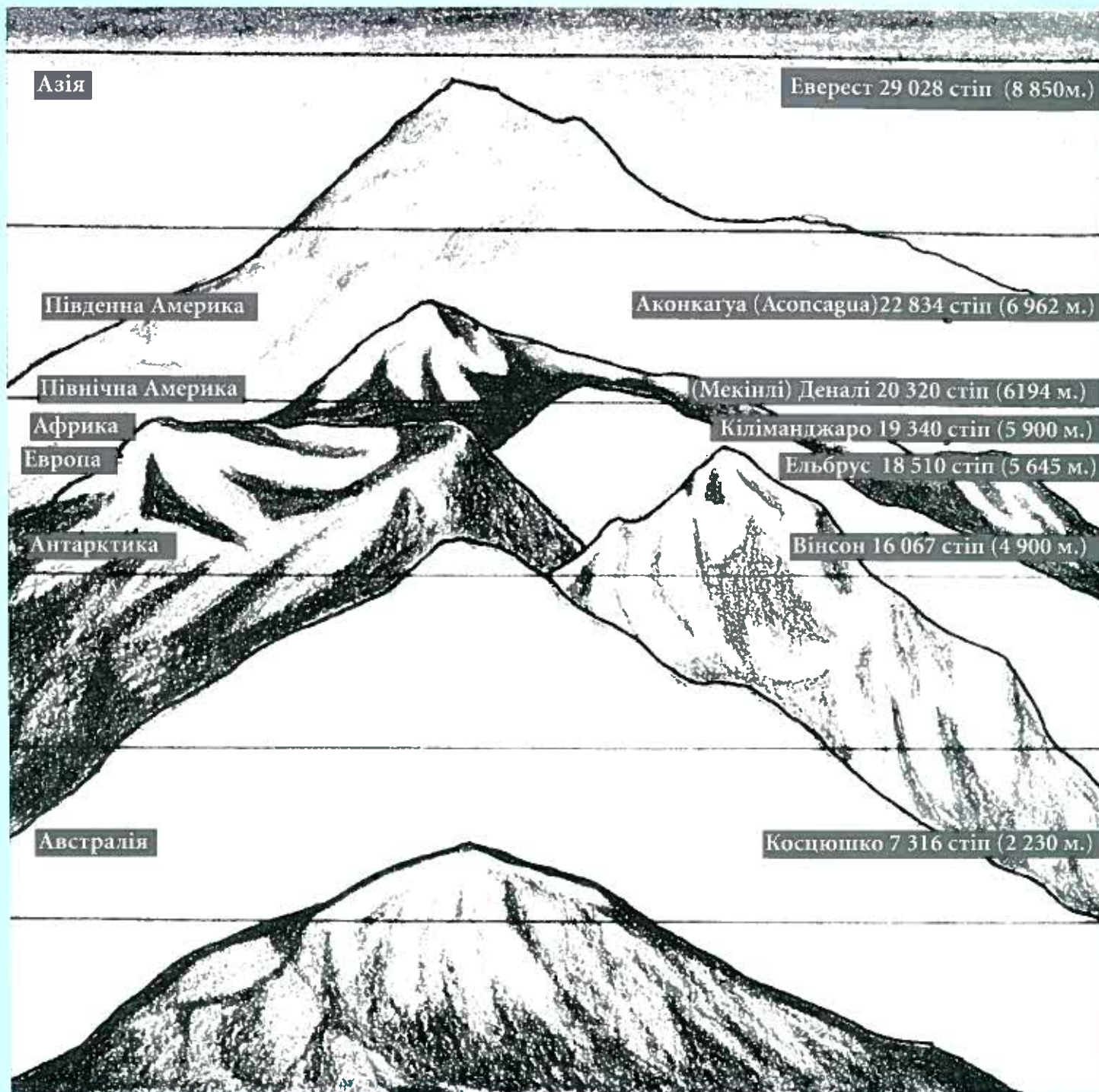

Гра дельфінів

Оглянь добре обидва рисунки. Знайди і зазначи 6 різниць.

Найвищі гори континентів

Найвищі гори в країнах де живуть пластуні

- Канада ... гора Logan, 19 545 ст. (5 959 м.)
- ЗСА ... (Мекінлі) Деналі, 20 320 ст. (6 194 м.)
- Аргентина гора Аконкагуа, 22 835 ст. (6 962 м.)
- Німеччина ... гора Zugspitze, 9 615 ст. (2 962 м.)
- Польща ... гора Риси 8 200, ст. (2 499 м.)
- Австралія гора Косцюшко, 7 195 (2 193 м.)
- Україна гора Говерля 6 760 ст. (2 061 м.)
- Великобританія гора Бен Невис, 4 410 ст. (1 344 м.)

МІСЦЕ НА ВЕЛИКУ НАЛІПКУ